

KAMMARRÄTTEN I
GÖTEBORG
Avdelning 3

DOM
2014-04-07
Göteborg

Mål nr 3661-13

KLAGANDE

[Hundhållaren, född 1947]

Ombud: Jur.kand. Hans-Ola Mårtensson
Juristfirman Hans-Ola Mårtensson
Klostergatan 1
222 22 Lund

MOTPART

Länsstyrelsen i Skåne län
Landsbygdsavdelningen
291 86 Kristianstad

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Malmös dom den 24 maj 2013 i mål nr 7700-12, se bilaga A

SAKEN

Föreläggande enligt djurskyddslagen

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

[HUNDHÅLLAREN] yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och Länsstyrelsen i Skåne läns beslut den 19 juni 2012.

Hon anför följande. I första hand görs gällande att länsstyrelsens beslut strider mot gemenskapsrätten. Förvaltningsrätten har inte rätt att ta upp målet till prövning eftersom beslutet strider mot gemenskapsrätten, som har företräde framför svensk rätt och svensk domstolsprövning.

I andra hand görs gällande att hundrasen Shar-pei blir särbehandlad genom länsstyrelsens beslut. Uppfödare av Shar-pei från Skåne särbehandlas i förhållande till uppfödare av Shar-pei i resten av landet.

LÄNSSTYRELSEN anser att överklagandet ska avslås och hänvisar till vad som tidigare har anförts.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten gör samma bedömning som förvaltningsrätten. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Birgitta Henriksson
referent

Göran Bodin

Ylva Börjesson

/Ann-Kristin Hansson

FÖRVALTNINGSRÄTTEN	DOM	Mål nr
I MALMÖ	2013-05-24	7700-12
Avdelning 1	Malmö	

KLAGANDE

[Hundhållaren, född 1947]

Ombud: Juristen Hans-Ola Mårtensson
Klostergatan 1
222 22 Lund

MOTPART

Länsstyrelsen i Skåne län
Landsbygdsavdelningen
291 86 Kristianstad

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Skåne län beslut den 19 juni 2012, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande om förbud enligt djurskyddslagen

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet och yrkandet om ersättning för rättegångskostnader.

YRKANDE OCH INSTÄLLNING

I överklagande yrkar [hundhållaren] att förvaltningsrätten upphäver länsstyrelsens beslut att förbjuda henne att föda upp hundar av rasen Shar Pei. I första hand anser hon att förvaltningsrätten inte är behörig att uppta målet eftersom beslutet strider mot gemenskapsrätten och att gemenskapsrätten har företräde framför svensk rätt och svensk domstolsprövning. I andra hand gör hon gällande att den sannolikhetsanalys som länsstyrelsen gör inte är sannolik. Hon uppger i huvudsak följande. Som uppfödare i Skåne till hundrasen Shar Pei blir hon särbehandlad av länsstyrelsens beslut i förhållande till uppfödare av rasen i andra delar av landet. Ögonlocksdefekter finns hos 58 listade raser och det finns ingen forskning eller rön avseende detta. S.k. eyetacking eller att stödsy utförs på ett flertal raser och det är en smärtfri och ofarlig åtgärd under lätt narkos som innebär att ett stygn fastes i ögonlockskanten. Det pågår ett s.k. Ögonprojekt som syftar till att se om det är möjligt att på sikt slippa stödsy vissa valpar. Länsstyrelsen saknar medicinskt och vetenskapligt underlag för sitt beslut och det ska därför undanröjas. Det har inte som länsstyrelsen påstår bedrivits någon forskning kring ögonhälsostatus på hundrasen Shar Pei och ögonprojektet initierades just av den anledningen. I projektet veterinärbesiktigas alla avelshundar beträffande ögonstatus före parning och alla valpar som föds besiktigas också av veterinär och registreras i projektet liksom förekomsten av eyetacking. Det finns inga belägg för länsstyrelsens antagande att stödsydda föräldrar per automatik för valpar som behöver stödsys. Shar Pei är en till antalet liten ras i Sverige. Det ringa antalet födda valpar (66 st) bidrar till att det tar tid att samla in data och framställa vetenskapligt underlag. Veterinärerna i ögonprojektet hävdar att det saknas vetenskaplig grund för länsstyrelsens påståenden och att det därför är angeläget att kartlägga och försöka finna mönster i eventuell ärftlighet samt identifiera faktorer avgörande för ärftligheten av entropion hos hundrasen Shar Pei. Det är endast uppfödare i Skåne som lämnat in underlag på grund av att olika djurskyddsregler gäller i Skåne i jämförelse med övriga landet. Rimligtvis borde jordbruksverket upprätta regler för de 21 länsstyrelserna i landet för att hindra att en länsstyrelse på egen hand fattar ogrundade beslut som påverkar uppfödarens verksamhet. Hon använder sunda och friska hundar med bra temperament, stödsydda eller ej, för att på sikt vidga avelsbasen och i görligaste mån slippa stödsy.

Ombudet har ingett en kostnadsräkning.

Länsstyrelsen avstyrker bifall till överklagandet och tillägger bl.a. följande. Förbudet är inte kopplat till en hundras. Beslutet gäller avel på individnivå och förbjuder [hundhållaren] att fortsätta avla på hundar med genetiska defekter kopplade till ögonhälsan. Detta gäller oavsett hennes framtida och nutida val av hundras, raskombinationer eller annan typ av hunduppfödning. I djurskyddslagstiftningen finns inget rasintresse och således inget rasbevarande intresse. Lagstiftningen tillåter inte i någon del en viss nivå av lidande och/eller risk för lidande i syfte att möjliggöra fortsatt avel på en del individer för att bevara ett utseende eller en hundtyp som människan har intresse av att hålla. Ärftligheten kring förtjockad hud, som avseende rasen Shar Pei är bakgrunden till den vanliga ögonsjukdomen entropion, är klarlagd. Såväl sjukdomstillståndet som åtgärden mot entropion innebär ett lidande för den drabbade hunden. Ingreppet är djurskyddsmässigt försvarbart på en enskild drabbad individ, dock är avel som bedrivs på ett sådant sätt att hög frekvens av eyetacking är nödvändigt för att avkommorna ska kunna överleva och behålla sin syn är inte djurskyddsmässigt försvarbart. Svenska Kennel Klubben (SKK) anser att hundar som blivit eyetackade före 8 veckors ålder kan gå i avel. Det finns inte någon sökt dispens hos Statens Jordbruksverk gällande att individer inom hälsoprogrammet tas i avel trots att det strider mot 1 kap 24 § i SJVFS 2008:5. Därmed innebär det inte automatisk att uppfödare som är anslutna till SKK:s nya hälsoprogram för Shar Pei uppfyller djurskyddslagstiftningens krav på sund avel med friska individer.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Länsstyrelsen i Skåne län är tillsynsmyndighet över djurskyddet i Skåne län och av bestämmelserna i 26 § djurskyddslagen följer att länsstyrelsen får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen och beslut m.m. som vilar på EG-rättslig grund ska följas. I det nu aktuella målet har länsstyrelsen beslutat att förbjuda [hundhållaren] att fortsätta avla på hundar med genetiska defekter kopplade till ögonhälsan. Detta gäller oavsett hennes framtida och nutida val av hundras, raskombinationer eller annan typ av hunduppfödning eftersom det är otillåtet att inom någon hundras använda hundar i avel som sannolikt bär på anlag för den defekt, sjukdom eller funktionshinder som kan nedärvas. Förbudet gäller avel på hundar som har eller har haft entropion och hundar som det saknas tillförlitlig information vad gäller förekomst av entropion. [Hundhållaren] har uppgett att hon använder sunda och friska hundar med bra temperament, stödsydda eller ej. Beslutet grundas på att [hundhållaren] således, trots kunskap om de utbredda ögonhälsoproblemen hos rasen Shar Pei, har avlat på hundar med anlag för ögondefekt som kan nedärvas. Länsstyrelsen har därför bedömt att ett förbud är nödvändigt för att säkerställa att An[hundhållaren] fortsättningsvis följer djurskyddslagstiftningens krav gällande avel på hund.

Enligt 29 § djurskyddsförordningen är avel med inriktning att den kan medföra lidande för djuren förbjuden och Statens Jordbruksverk har utfärdat närmare föreskrifter härom. Jordbruksverket kan i vissa fall undantagsvis ge hundägare tillstånd att göra undantag från reglerna, t.ex. om avelsurvalet i någon ras håller på att bli för litet. Någon dispens för rasen Shar Pei är såvitt framkommit inte sökt. I det nu aktuella målet har jordbruksverket på förvaltningsrättens begäran avgivit utlåtande och anför bl.a. följande. Entropion hos Shar Pei är en sjukdom som väl faller in under gällande bestämmelse (1 kap. 24 § p.I SJVFS 2008:5) och att hundar som har denna defekt därmed inte ska användas i avel. Tillståndet är allvarligt för de drabbade hundarna och kan orsaka stort lidande hos hundarna. Lidandet kan lindras genom s.k. eyetacking. Detta medför i sig ett lidande, om än inte lika omfattande. Djurskyddslagstiftningen ska verka förebyggande och denna lösning är inte något som har ett förebyggande avelsvärde.

Den kunskap som finns på området och som också det pågående ögonprojektet är ett uttryck för leder enligt förvaltningsrättens uppfattning till slutsatsen att länsstyrelsen ur djurskyddssynpunkt haft fog för sitt beslut att förbjuda [hundhållaren] att använda hundar i avel i de avseenden som omfattas av det överklagade beslutet. Det som [hundhållaren] åberopat om att beslutet strider mot gemenskapsrätten och dess grundläggande principer föranleder inte rätten att göra någon annan bedömning. Överklagandet ska således avslås.

[Hundhållarens] ombud har ingett kostnadsräkning och får därmed anses yrka ersättning för rättegångskostnader. Yrkandet ska avslås då aktuella utgifter inte är hänförliga till sådana kostnader som enligt 15 § förvaltningsprocesslagen kan berättiga part till ersättning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 3109/1B)

Marianne Alwall

I avgörandet har även nämndemännen Kjell Dahlin, Madli-Ann Pohla och Pierre Lindberg deltagit.

Gunilla Risberg Ekholm har föredragit målet.

LÄNSSTYRELSEN

BESLUT

282-23259-2011

I SKÅNE LÄN

2012-06-19

Vår referens

Djurskydds- och Veterinärenheten

Linnea Stålhandske

[Hundhållaren]

c/o [kenneln]

Föreläggande enligt djurskyddslagen

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 26 § djurskyddslagen (1988:534) att förbjuda dig [hundhållaren, född 1947] att omedelbart efter att du tagit del av detta beslut:

- 1) använda hundar i avel som sannolikt bär på anlag för en defekt, sjukdom eller ett funktionshinder som kan nedärvas. Du förbjuds därmed att avla på hundar som har eller har haft entropion, som valpar eller i vuxen ålder.
- 2) avla på en hund, vars historik gällande entropion är okänd, som tillhör en hundras där tillgänglig information visar hög risk för ärftliga ögonhälsodefekter. Du förbjuds därmed att avla på hundar som importerats eller köpts in, för vilka du saknar tillförlitlig information från uppfödaren eller säljaren att hunden inte har haft entropion.

Länsstyrelsen bestämmer med stöd av 74 § djurskyddsförordningen (1988:539) att detta beslut ska gälla omedelbart även om det överklagas.

Detta beslut kan överklagas till Förvaltningsrätten i Malmö, se nedan.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Du driver [kenneln], och föder upp hundar av rasen shar pei. Vid Länsstyrelsens kontroll höll du 16 vuxna shar peier och två unghundar. I din kennel är det till stor del okänt huruvida hundarna har haft entropion eller inte. Du har, trots tillgänglig information om problem med rasens Ögonhälsa, inte tagit reda på hundarnas status och historik vid inköp/import. Du avlar både på eyetackade, icke eyetackade och hundar med okänd Ögonhälsostatus som unga. Du anser inte att det är ett problem för hundarna.

Du har fått möjlighet att yttra dig över de uppgifter som har legat till grund för detta beslut. Ett yttrande har kommit in till Länsstyrelsen och du har genom ditt ombud lämnat följande synpunkter. Ett förbud skulle strida mot Gemenskapsrätten. Det finns många hundraser som lider av anatomiska defekter som orsakats av rasavel, och som leder till lidande, sjukdom och beteendestörningar. Det finns 58 raser som är drabbade av ögonlocksdefekter. Ett förbud, enligt underrättelsen, skulle innebära att shar pei-uppfödare blir särbehandlade, vilket är i strid mot EU:s likabehandlingsprincip. Ett förbud av avel och import av rasen shar pei strider också

mot EU:s likabehandlingsprincip, likväl mot regeringsformen (1 kap, 9 §) eftersom shar pei uppfödare i Skåne skulle särbehandlas.

TILLÄMPLIGA BESTÄMMELSER

Enligt 2 § djurskyddslagen ska djur behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom.

Enligt 4 § djurskyddslagen ska djur hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt.

En kontrollmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna ska följas enligt 26 § djurskyddslagen.

En myndighet får bestämma att dess beslut ska gälla omedelbart även om det Överklagas (74 § djurskyddsförordningen).

Enligt 1 kap 24 § Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (2008:5) om hållande av hund och katt får djur inte användas i avel om de har sjukdomar och funktionshinder som kan nedärvas, eller om parningskombinationen utifrån tillgänglig information ökar risken för sjukdom eller funktionshinder hos avkomman.

SKÄL FÖR BESLUT

- Ärftlighet av ögonsjukdomen entropion inom rasen shar pei

Entropion är en ögonsjukdom som kan drabba alla hundar, men rasen shar pei är mycket överrepresenterad. När en hund drabbas av entropion kan ögat skadas allvarligt eftersom Ögonlocket och Ögonfransarna rullas, på ett onormalt sätt, in mot hornhinnan. Tillståndet är mycket smärtsamt för den drabbade hunden. Orsaken till att hundar av rasen shar pei drabbas oftare av entropion än andra hundar är deras karaktäristiska och extrema utseende med hudveck och rynkor. Detta utmärkande drag hos shar pei beror på en förtjockad underhud, som avlats fram medvetet inom rasen. Utfyllnaden i huden består till stora delar av det kroppsegna ämnet hyaluronsyra. Den höga halten av hyaluronsyra försvagar ögonlockskanten och de tunga hudveckerna i pannan kan tynga ner Ögonlocken. Shar peiens förtjockade underhud och höga halter av hyaluronsyra i huden orsakas sannolikt av en genetisk defekt. En överaktiv gen som står för syntesen av hyaluronsyra, HAS2, har upptäckts hos rasen. Nära HAS2-genen finns ett DNA-segment som hos shar pei, och inte hos någon annan hundras, är duplicerat eller mångduplicerat, vilket orsakar den rynkiga huden. Flera kopior av det duplicerade DNA-segmentet ökar även risken för sharpeifeber. Överproduktionen av hyaluronsyra hos shar pei är en ärftlig faktor som även kan bidra till sjukdomen shar peifeber.

Entropion kan bland annat behandlas med "eyetacking", som är ett operativt ingrepp där ögonlocken försätts med stygn för att "rulla ut det" från ögat.

Enligt vetenskapliga rön bör man undvika att avla på shar peier som har behövts åtgärdas med etyacking. Man bör även undvika att avla på shar peier som ger avkommor som är i behov av etyacking (Bilaga 1).

- Avsaknad av dispens

Den myndighet som har ansvar för att utfärda dispenser enligt djurskyddslagstiftningen, för att avla på hundar med ärftliga defekter och sjukdomar är Statens Jordbruksverk. Enligt verket har du inte sökt någon dispens för att avla på entropiondrabbade hundar av rasen shar pei. Svenska Kennelklubben (SKiC) har inte heller sökt någon dispens för din uppfödning under projekttiden för ögonhälsoprojektet, som du deltar i.

- Yttrande

Vad du har framfört i ditt yttrande ger inte Länsstyrelsen anledning att göra någon annan bedömning.

Avelsbestämmelser av det slag som finns i 1 kap 24 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:5) om hållande av hund och katt (L102) är tekniska regler eftersom de ställer krav på hur en produkt, djuret, får användas. Tekniska regler är anmälningspliktiga enligt direktiv 98/34/EG då de anses vara handelshindrande. Som framgår av fotnoten i föreskriften så har L102 anmälts enligt detta förfarande innan den beslutades. Vare sig kommissionen eller något annat EU-land har under den tre månader "stånd still" period som följer på en sådan anmälan haft något att invända mot bestämmelsen.

Länsstyrelsen vill också poängtera att ett sådant förbud, som omnämns i ditt yttrande, varken är eller kommer bli aktuellt. Länsstyrelsen beslut gäller inte förbud av avel eller import av en särskild ras till länet. Rasen shar pei blir ingalunda särbehandlad. Det är inte tillåtet inom någon ras att avla på ärftliga defekter och sjukdomar. När Länsstyrelsen noterar denna överträdelse av lagstiftningen vid en kontroll, så som har skett vid kontroll av din kennel och av din hundavel så ska Länsstyrelsen vidta åtgärder för att förhindra fler överträdelser av lagstiftningen, och därmed att fler djur utsätts för onödigt lidande. Då förhållandena tyder på att bristerna i aveln fortgått en längre tid och att det inte uppenbarligen kan antas att du på eget initiativ kommer att se till att avhjälpa dem finns skäl att förelägga dig om rättelse enligt ovan.

- Din avel

Hundar med genetiska defekter som kan nedärvas får inte användas i avel. Eftersom den ärftliga ögonsjukdomen entropion, som innebär ett lidande för den drabbade hunden, är mycket vanligt inom rasen shar pei bör det först uteslutas att en hund har haft den ärftliga sjukdomen entropion, innan den används i avel. Att avla på en hund som har haft entropion, eller där tillgänglig information om dess ögonhälsobakgrund helt saknas, innebär att man avlar på en hund där risken är stor att den har sjukdomar eller funktionshinder som kan nedärvas. Eftersom den tillgängliga informationen som finns är att entropion är vanligt inom rasen, och att sjukdomen är ärftlig, innebär det också att parningskombinationen, med en hund med okänd status, ökar risken för att avkomman ska drabbas av sjukdomar eller funktionshinder. Sådan avel bedöms därmed inte uppfylla gällande lagstiftning.

Vid de tillfällen du har avlat på hundar med entropion har du inte ansökt om dispens hos Jordbruksverket från kraven i 2 kap, 24 § Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (2008:5) för att tillåtas genomföra en avel som bryter mot bestämmelsen.

Du har avlat på hundar för vilka det funnits tillgänglig information om att hunden har haft ögonsjukdomen entropion. Likaså har du, trots kunskap om de utbredda ögonhälsoproblemen i rasen, avlat på hundar vars ögonhälsa och genetiska bakgrund inte är känd. Länsstyrelsen bedömer att ett förbud är nödvändigt för att säkerställa att du följer djurskyddslagstiftningens krav gällande avel på hund fortsättningsvis.

Förbudet är av väsentlig betydelse ur djurskyddssynpunkt samt innebär ingen kostnadskrävande investering för att uppfyllas. Beslutet bör därför gälla även om det överklagas.

INFORMATION

Om du inte följer detta beslut har Länsstyrelsen som kontrollmyndighet skyldighet att vidta ytterligare åtgärder. I sådant fall kan Länsstyrelsen komma att pröva frågan om omhändertagande av djur och om förbud att ha hand om djur. Uppföljande kontroll kommer att ske för att kontrollera att beslutet har följts.

Vid kontroll som utförts vid befogad anmälan eller vid uppföljande kontroll av påpekade brister tas en kontrollavgift ut enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJYFS 2008:67) om offentlig djurskyddskontroll.

DE SOM DELTAGIT I LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Detta beslut har fattats av Länsassessor Ulf Andersson, efter föredragning av enhetschef Ola Svensson. Länsveterinär Juha Toropainen, djurskyddsinspektör Linnea Stålhandske och djurskyddsinspektör Emma Hansson har också varit delaktiga i beslutet.

Ulf Andersson

Ola Svensson

Bilaga:
Artikel